

Nors Hembygdsförening

Årsberättelse

Verksamhetsåret

2014

EFTER 20 ÅR I HEMBYGDSFÖRENINGENS STYRELSE varav 11 som ordförande avgick Solveig Lundberg vid årsmötet. Som tack för hennes hängivna arbete hedrade Föreningen henne med Sveriges Hembygdsförbunds Hedersnål med lagerkrans.

Ytterligare en förändring skedde under årsmötet. Efter beredning 2013 fattade mötet beslut om stadgeändring på så vis, att i stället för sju till elva ordinarie ledamöter skall styrelsen bestå av fem ordinarie ledamöter och fyra suppleanter. Efter denna förändring har en omorganisation av styrelsens arbete gjorts. I stället för att ha tolv funktionärer för verksamheten bedrivs den nu med fem verksamhetsområden och områdesansvariga.

Trossnäsdagen kommer att bli ett årligt evenemang. Underhållsplan för Föreningens byggnader har fastställts. Hemsidan har utvecklats ytterligare och Föreningen har nu även en Facebooksida. Föreningen har under året med intresse följt Projekt Edsvallaskolan samt bildandet av Föreningen Norsbygdens framtid.

Styrelsen

Till och med 9 mars

Solveig Lundberg	ordförande
Annica Högberg	vice ordförande
Gun Gundell	sekreterare
Kristina Hermansson	vice sekreterare
Anders Larsson	kassör
Jan E Bondesson	ordinarie ledamot
Hans Duenzing	ordinarie ledamot
Ulla-Britt Hansson	ordinarie ledamot
Laila Larsson	ordinarie ledamot
Hasse Abrahamson	adjungerad

Från 9 mars

Jan E Bondesson	ordförande
Annica Högberg	vice ordförande
Kristina Hermansson	sekreterare
Anders Larsson	kassör
Hans Duenzing	ordinarie ledamot
Lars Backman	suppleant
Ola Griberg	suppleant
Ulla-Britt Hansson	suppleant
Bength Rönngren	suppleant
Hasse Abrahamson	adjungerad
Gun Gundell	adjungerad 18/8 och 17/9

Revisorer

Siw Johanson och Stig Olsson, ersättare Erik Håkansson och Monika Forsgren.

Valberedning

Viola Hermansson sammankallande, Thure Sjö Dahl och Lars-Åke Jansson.

Ombud till Värmlands Hembygdsförbund

Jan E Bondesson och Anders Larsson

Årsmöte

Årsmötet hölls den 9 mars i Hembygdsgården

Sammanträden

Under verksamhetsåret har styrelsen haft 10 protokollförda sammanträden.

Medlemsantal och årsavgift

Antalet medlemmar var vid årets slut 240, varav 62 ständiga och 178 årsbetalande. 12 medlemmar har tillkommit och 12 har lämnat föreningen, varav 6 har avlidit. Årsavgiften har varit 150 kronor.

Verksamhetsområden och områdesansvariga

Administration: Anders Larsson och Kristina Hermansson

Bygdehistoria: Hans Duenzing

Evenemang: Annica Högberg

Externa projekt: Jan E Bondesson

Fastigheter: Ola Griberg

Verksamheten områdesvis

Administration

Sköter de åligganden som föreningen har enligt lagar och regler, till exempel ekonomi, försäkringsfrågor, medlemsregistrering, arkivhållning. Ger ut Medlemsbladet och sköter även hemsida och Facebook.

Övergripande ansvar Anders Larsson och Kristina Hermansson

ALMANACKAN för 2015 visar bilder på numera nedlagda affärer i norsbygden.

MEDLEMSBLADET har getts ut med ett vår- och ett höstnummer. Syftet med Medlemsbladet är att informera om vad som har hänt och kommer att hända i Föreningen, inte minst för de medlemmar som av olika skäl inte kan besöka oss så ofta. Vidare ges ett utrymme för medlemmarna att berätta om intressanta aspekter på vår hembygd och även annat som kan vara nöjsamt och intressant att läsa om. Innehållet i årets nummer sammanfattas nedan.

Vårnumret

Första delen av detta nummer ägnas åt att referera årsmötet och årsberättelsen för 2013. Föreningens nye ordförande Jan E Bondesson skriver om sina visioner för framtiden. De nya stadgarna återges. Därefter följer fem läsvärda artiklar, bland dem om jordbruksutbildningen, om affärer som försvunnit och om Ragnar Magnussons möte med en främling från mycket länge sen.

Höstnumret

Först refererar vi höstens aktiviteter från Trossnäsdagen till kransbindningen i november. Sen följer ett skolminne och ett grisbondeminne, en uttömmande artikel om hur Älvenäs församlingshem blev bygdegård och en påminnelse om det stora skredet 1969. Så kommer en artikel från andra sidan riksgränsen om sänkningen av Blücher, ett avsnitt om jordbruksutbildningen och slutligen en Rayon-novell av Ragnar Magnusson.

UTHYRNINGAR

Hembygdsgården har varit uthyrd till allmänheten 15 gånger. Kavaljersflygeln har varit uthyrd till hyresgäst hela året.

Bygdehistoria

Skall arbeta för att bevara bygdens historia och göra den tillgänglig genom dokumentation av olika slag.

Övergripande ansvar Hans Duenzing

Övriga medlemmar Bengt Rönngren, Hasse Abrahamson, Jan E Bondesson, Gun Gundell, Solveig Lundberg

Trossnäsleden

har utökats med två stationer och märkningen har förbättrats. Trossnäsleden genomfördes den 27 juli i samarbete med Nor-Segerstads församling. Wermlandssextetten spelade militärmusik, korem hölls av komminister Ann-Charlotte Ugglå, Jan E Bondesson berättade om livet förr på Trossnäs fält, Trossnäsleden vandrades och till slut åts det ärtsoppa i Hembygdsgårdens trädgård. Under Riksantikvarieämbetets Kulturarvsdag den 14 september med temat I krigets skugga deltog Hembygdsgårdsföreningen med program vid Trossnäsleden.

Svenska Rayon Museum

Under Andra världskriget var importen av bomull starkt begränsad på grund av att handeln över världshaven var blockerad. Fiberframställning blev därför viktig för landets textilindustriella försörjning. En lösning på problemet blev, att istället hämta råmaterialet ur den svenska skogen. En vidareförädling av cellulosa krävde att en ny industriell gren utvecklades med etablering av en cellulfsfabrik i Älvenäs i Vålberg. Med historiens förmodligen kortaste byggtid på cirka ett år blev fabriken byggd och produktionen startade 1943. Det är denna beredskapshistoria som Rayongruppen inom Nors hembygdsgårdsförening vill bevara som en kulturell byggsten in i Norsbygdens framtida utveckling.

Det är drygt fyra år sedan Rayongruppen påbörjade arbetet med att skapa ett museum som speglar bygdens historia främst genom Cellulfsfabrikens etablering i Älvenäs 1942. Utställningen på Ingenjörsvägen 6 har varit öppen för besökare under 2,5 år. Utvecklingen av utställningen fortskrider hela tiden.

RAYONGRUPPEN

De flesta medlemmarna i gruppen har arbetat på Svenska Rayon: Hasse Abrahamson kontaktperson, Kenneth Bryntesson fabrikschef, Hans Duenzing elektriker, Per Hermansson inköpare, Alf Wiik försäljare, Lars-Albin Johansson praktikant, Carl-Axel Söderlund utvecklingschef, Kjell-Ove Andersson rörmontör samt Fredrik Johansson.

Under året har dokumenteringsarbetet fortsatt. Ett antal personer har intervjuats. Flera film- och bildvisningar har genomförts. Hasse Abrahamson deltog i ArbetSams museidagar i Linköping den 4-5 april. Den 11 mars höll Hushållningsgillet sitt årsmöte i Rayonmuseet. Museet besöktes vidare den 25 mars av Karlstads pensionärsuniversitet, den 10 april av PRO Vålberg och den 16 september av Pliktverkets kamratförening.

Under Riksantikvarieämbetets Kulturarvsdag den 19 september med temat I krigets skugga deltog Rayongruppen med program i museet.

Rayongruppen deltog den 17 oktober vid invigningen av Rölunda Produkters nya anläggning på Svenska Rayons gamla område. Inbjudna var främst Rölundas egen personal från deras anläggningar runt om i Sverige samt dom tidigare ägarna till området, VEQ AB. Rayongruppens uppgift var att genom Hasse Abrahamson och inte minst Kenneth Bryntesson berätta om epoken Svenska Rayon Aktiebolaget. Det bjöds även på en intressant filmföreläsning "Ivar får en idé". Man kunde också beskåda ett bildspel om förändringen från en välbesökt badvik, till den moderna industrin som idag växer fram där Rayonfiber en gång tillverkades. Bildspelet är sammanställt av Hans Duenzing, en person som flitigt vandrat runt och dokumenterat förändringen.

Tabell 1: Svenska Rayon Museum statistik

År	Öppetdagar	Besökare	Studietillfällen
2012	40	368	34
2013	61	394	60
2014	48	358	46

Fastigheter

Skall arbeta med att vårda byggnader, markområden och inventarier

Övergripande ansvar Ola Griberg

Övriga medlemmar Jan E Bondesson, Bength Rönngren, Annica Högberg

Underhållsplanen har färdigställts och enligt planen nödvändiga arbeten har utförts.

Evenemang

Skall anordna våra fester och sammankomster, utställningar och vår medverkan i andra föreningsarrangemang. Ser även till att våra lokaler är presentabla.

Övergripande ansvar Annica Högberg

Övriga medlemmar Solveig Lundberg, Kristina Hermansson, Ulla-Britt Hansson

Traditionsenligt hölls Knutsfest den 12 januari och nävgrötskalaset den 21 februari. I samarbete med PRO serverades våfflor på Brattska gården den 27 mars. Den 22 april var det poesi- och berättarkväll i Hembygdsgården. Föreningen serverade kaffe efter församlingens sommargudstjänst i Nors hagar den 22 juni.

Föreningen deltog med presentationsskärm under Norsbygdens marknadsdag den 23 augusti, Kyrkans hemvändardag den 24 augusti samt under Lillerudsdagarna 30-31 augusti. Skördefesten hölls den 27 september. Den invigdes av diakon Carina Samuelsson. Nytt för året var en liten äppelutställning och försäljning av närodlat och hemlagat. Konst och hantverk gick av stapeln den 1 november med utställningar och försäljning. 12 utställare visade målningar, handarbeten, smycken och hantverk. Kransar bands den 23 november.

Externa projekt

Skall samverka med myndigheter, skola och föreningar i bygden. Skall ha kontakter med media samt representera Hembygdsföreningen.

Övergripande ansvar Jan E Bondesson

Övrig medlem Lars Backman och Anders Larsson

Vi har framförallt följt projekten Norsbygdens Framtid och Edsvallaskolan.

Ann-Charlotte Uggle förrättar
korum på Trossnäs fält

Erik Håkansson och Annica
Högberg avnjuter poesi

Viola Hermansson och Kristin
Andersson examinerar äpplen.

Ekonomi

Det ekonomiska resultatet för 2014 blev bra, med ett överskott på drygt 16000 kr. Flera faktorer har bidragit till detta. Framst vill vi peka på de bidrag vi fått från kommunen, Riksantikvarieämbetet och Studieförbundet Vuxenskolan för utveckling av Svenska Rayon Museum, bidrag från enskilda medlemmar och flitiga medlemsavgiftsbetalare. Vidare har kostnaden för el begränsats genom relativt låga priser och våra värmepumpar.

Tabell 2: Balansräkning per 2014-12-31

Post		Ingående balans	Årets förändring	Utgående balans
Tillgångar	Anläggningstillgångar	26 792	-6 683	20 109
	Fordringar	10 096	-290	9 806
	Likvida medel	189 972	1 968	191 940
Tillgångar Totalt		226 860	-5 006	221 854
Skulder	Kortfristiga skulder	-8 023	2 708	-5 315
	Skulder i projekt	-18 445	18 445	0
Skulder Totalt		-26 468	21 153	-5 315
Eget kapital		200 392	16 147	216 539

Kommentar: Fordringar avser intjänade bidrag från studieförbund som betalas ut 2015. Kortfristiga skulder är kostnader för 2014 som betalas 2015.

Tabell 3: Resultaträkning för 2014

Post	Bokfört utfall
Intäkter	
Medlemsavgifter	27 425
Intäkt evenemang	22 972
Intäkt försäljning	10 105
Uthyrning	36 750
Gåvor och bidrag	58 350
Finansiella intäkter	1 022
Intäkter totalt	156 624
Kostnader	
Direkta kostnader	-11 533
Fastighetskostnader	-12 657
Elkostnader	-27 199
Inventarier	-24 114
Föreningsavgifter	-6 299
Skatt o försäkring	-7 989
Avskrivningar	-6 683
Lokalhyra	-12 000
Tryckkostnader	-14 657
Övriga omkostnader	-17 346
Kostnader totalt	-140 477
Årets överskott	16 147

Tabell 4: Resultatet 2014 jämfört med budget för verksamheterna

Verksamhetsområde	Verksamhet	Utfall			Budget	Utfall- budget
		Intäkt	Kostnad	Netto		
Administration	Ekonomi	62 897	-1 612	61 285	60 600	685
	Information		-11 014	-11 014	-10 400	-614
	Sekretariat	658	-12 142	-11 484	-11 250	-234
	Uthyrning	6 150		6 150	8 500	-2 350
Administration Totalt		69 705	-24 768	44 938	47 450	-2 513
Bygdehistoria	Publikationer	3 095	-4 044	-949	-2 340	1 391
	Rayonmuseet	51 523	-52 862	-1 339	-5 900	4 561
	Trossnäs fält	630	-1 938	-1 308	-3 200	1 892
Bygdehistoria Totalt		55 248	-58 844	-3 596	-11 440	7 844
Evenemang	Beställningar	2 320		2 320		2 320
	Egna arrangemang	17 721	-5 547	12 174	20 200	-8 026
	Externa evenemang	1 530	-1 210	320	-500	820
	Gemensamt		-852	-852	-150	-702
Evenemang Totalt		21 571	-7 609	13 962	19 550	-5 588
Externa projekt		100		100		100
Externa projekt Totalt		100		100		100
Fastigheter	Fastighetsdrift	10 000	-39 408	-29 408	-40 927	11 519
	Fastighetsunderhåll		-3 164	-3 164	-7 000	3 836
	Värdeminskning		-6 683	-6 683	-6 683	0
Fastigheter Totalt		10 000	-49 255	-39 255	-54 610	15 355
Totalt		156 624	-140 476	16 148	950	15 198

Kommentar till Administration:

*Intäkterna under **Ekonomi** inkluderar bl a medlemsavgifter, uthyrning av Kavaljersflygeln.*

*Kostnaden för **Information** omfattar främst tryckning och distribution av Medlemsbladet.*

***Sekretariat** upptar bl a avgifter till förbundet, telefon, annonsering och andra gemensamma omkostnader för verksamheten.*

Kenneth Bryntesson och Per Hermansson guidar i Rayonmuseet

Laila Larsson håller i vår årliga Konst- och hantverksutställning

Jan Bondesson och Ola Griberg representerar oss på Lillerud

Tack

Styrelsen vill rikta ett varmt tack till alla som på olika sätt bidragit till att göra även detta år till ett minnesvärt år för vår Hembygdsförening. Vi tackar för alla gåvor som under året skänkts till Hembygdsföreningen och vår verksamhet, för stöd och bidrag från Karlstads kommun, Studieförbundet Vuxenskolan, Arbetlivsmuseernas Samarbetsråd, Leader Närheten, Riksantikvarieämbetet samt Europeiska jordbruksfonden. Det har varit ett år fyllt av glädje och stimulans. Ett stort tack vill vi rikta till alla medlemmar som ställer upp på våra olika evenemang och aktiviteter, allt på frivillig basis.

KARLSTADS KOMMUN

Nor i mars 2014

Jan E Bondesson

Annica Högberg

Anders Larsson

Kristina Hermansson

Hans Duenzing

Nors Hembygdsförening 2014